

Parnassius apollo **Apollo**
Gökyüzünde süzülüşü ile kendini fark ettiren, en büyük kelebeklerimizdendir.
1500 metrenin üzerindeki kayalık ve çiçekli dağ vadileri ve çayırarda, yaz ortasında gözlemlenir.

Türkiye'nin Kelebekleri

Kırlangıçkuyruklar Ailesi (Papilionidae), Beyaz ve Sarı Kelebekler Ailesi (Pieridae), Laysenidler Ailesi (Lycaenidae)

Bu poster, Doğa Koruma Merkezi'nin (DKM) yürüttüğü Türkiye'nin Kelebeklerinin Etkin Korunması İçin Altyapı Oluşturulması projesi kapsamında hazırladığı "Türkiye'nin Kelebekleri: Yaygın Türler" posterinden üretilmiştir. Proje Hollanda Tarım, Doğa ve Gıda Kalitesi Bakanlığı tarafından finanse edilmiş ve logoları bulunan kurumlarca desteklenmiştir. Posterin içerisinden DKM sorumludur.

Avrupa Kelebeklerini Koruma Örgütü Türkiye temsilcisi DKM, kelebeklerin korunması ve ülke mirasının önemli bir parçası olarak kalmasını amaçlamaktadır. DKM, devlet kurumları ve diğer kuruluşlarla ortak zeminde, etkin doğa koruma için ulusal kapasite artırımı, sistematik verilerin toplanması ve kapsamlı analizlerle değerlendirilmesi gibi çalışmalarda, sürdürülebilir kaynak kullanımı ve doğa koruma eylem planlarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

Fotoğraflar: Adnan Ataç, Ahmet Baytaş, Ali Atahan, Soner Oruç, Emre Kaytan, Evrim Karaçetin, Hilary and Geoff Welch, Jim Springer, Mukadder Arslan, Onat Başbay, Szabolcs Safian

Zerynthia cerisy **Orman fisto keleşbeği**
Diğer fisto keleşbeğlerden, kuyruklarından birinin diğer ikisine göre daha uzun olmasıyla ayrılır. Türkiye'nin batısında ve güneyinde dağılım gösteren bu tür ilkbaharda gözlemlenir.

Iphichides podalirius **Erik kırlangıçkuyruğu**
Tırtılları Prunus cinsine ait bitkilerle (yabani erik gibi) beslenir. En yaygın keleşbeğlerimizdendir, çiçekli uzun kuyruklarıyla göz alıcıdır. Bahar başından sonbahara kadar uçar.

Papilio machaon **Kırlangıçkuyruk**
Ön kanadının siyah bazal bölgesi, çarpıcı kırmızı benekleri ve mavi bantları ile benzer kırlangıçkuyruklardan ayrılır. Bahar başından sonbahar sonuna kadar gözlemlenebilir.

Anthocharis cardamines **Turuncu süslü keleşbeğ**
Bu cinsin Türkiye'de bulunan üç temsilcisinden en yaygın olanıdır. Baharda, orman açıklıklarında ve ağaçlık vadilerde uçar.

Pontia edusa **Yeni benekli meleşbeğ**
Arka kanat altında bulunan yuvarlak benek ile benzeri keleşbeğlerden ayrılır. Açık alanlarda bolca görülen bu keleşbeğ ilkbahar başından sonbaharın sonuna kadar uçar.

Pieris rapae **Küçük beyaz meleşbeğ**
Bembeyaz, neredeyse beneksiz olan bu keleşbeğin ön kanat uçlarındaki siyah beneklerin şekli, diğer türlerden ayırt edilmelerini sağlayan önemli ipuçlarından biridir. Her tür arazide yaşayabilen bu tür ilkbahar başından sonbaharın sonuna kadar uçar.

Pieris brassicae **Büyük beyaz meleşbeğ**
Hayli büyük olan bu keleşbeğin ön kanat üstündeki siyah lekeleri koyudur ve aşağıya kadar iner. Geniş bir yaşam alanı olan bu keleşbeğ ilkbahar başından sonbaharın sonuna kadar gözlemlenebilir.

Colias crocea **Sarı azamet**
Uçarken sarı-turuncu rengi ile göze çarpan bu keleşbeği hemen her türlü açık alanda gözlemlenebilir. Kışın bitimiyle uçuşmaya başlar ve sonbaharın sonuna kadar gözlemlenebilir.

Gonepteryx rhamni **Orakkanat**
Kanatlarını kapatıldığında bir yaprağı andırır ve uçarken parlak sarı rengi ile göz alıcıdır. Çok hızlı uçabilen bu keleşbeğ kışın ergin formda geçiren ve kışın bitiminden sonbaharın sonuna kadar gözlemlenir.

Aporia crataegi **Alıçkeleşbeği**
Siyah damarları ile diğer tüm beyaz keleşbeğlerden kolaylıkla ayrılır. Her türlü açık, çiçekli alanda bulunabilen bu keleşbeğ, ilkbahar sonundan yazın başına kadar uçar.

Satyrus spini **Güzel sevbeni**
Kanatlarının atındaki düz beyaz çizgisiyle tanımlanan bu küçük keleşbeğ, Ege bölgesinde tüm bölgelerde bahar aylarında gözlemlenir.

Callophrys rubi **Zümrüt**
Bu küçük keleşbeğin kanat altı, adından da anlaşılacağı üzere zümrüt yeşilidir. Türkiye'de Callophrys cinsinden beş keleşbeğin içinde en yaygın olanıdır. Çalılık alanlarda bahar aylarında uçar.

Lycaena phlaeas **Benekli bakır**
Türkiye'de bulunan 14 tür bakır keleşbeği içerisinde benekli bakır en küçük ve en yaygın olanıdır. Farklı yaşam alanlarında ilkbahar başından sonbahar bitimine kadar uçar.

Pseudophilates vicrama **Himalaya mavi keleşbeği**
En küçük keleşbeğlerimizdendir, turuncu bantındaki iki tane turuncu benek eksiktir. İlkbaharda uçuşmaya başlayan keleşbeğ yaz sonuna kadar gözlemlenebilir.

Glaucopsyche alexis **Karagözlü mavi keleşbeğ**
Kanat altı mavi-yeşil pullarla serpilmiş olan bu küçük keleşbeğ bahar ve yaz aylarında çalılık ve seyrek ağaçlı çayırarda yaşar.

Celastrina argiolus **Kutsal mavi**
Ağaçların ve çallıların tepelerinde hızla uçan gümüşmavi keleşbeğlerdendir. İlkbahardan sonbahara kadar çalılıkarda ve orman açıklıklarında görülür.

Lampides boeticus **Lampides**
Avusturya'dan Avrupa'ya kadar geniş bir dağılımı olan bu keleşbeğ göç eden türlerdendir. İlkbahardan sonbahara kadar değişik yaşam alanlarında gözlemlenebilir.

Aricia agestis **Gümüşteli esmergöz**
Çok sık görülen keleşbeğlerdendir. Hem dişi hem de erkekleri kahverengidir, ön ve arka kanat üst yüzünde turuncu bantlar göze çarpar. İlkbahardan sonbahara kadar çiçekli alanlarda uçar.

Lycaena thersamon **Küçük ateş keleşbeği**
Erkekleri parlak turuncu renkleri ve ince siyah kenar çizgisi ile benzer türlerden ayrılır. Bol çiçekli çayırarda ve kurak kayalık alanlarda ilkbahardan sonbahara kadar gözlemlenebilir.

Aricia anteros **Çokgözlü Balkan mavisini**
Kanat altlarında damalı olan bu keleşbeğin erkekleri grimsi mavimsi tonlardadır. İlkbahardan sonbahara kadar çalılık çayırarda gözlemlenebilir.

Plebejus laevis **Çokgözlü gümüşmavi**
Kanat altındaki gümüş mavi benekleri ve az sayıda turuncu benekleriyle benzerlerinden ayrılır. Türkiye'nin batısında gözlemlenmeyen bu tür, ilkbahar ve yaz aylarında uçar.

Polyommatus icarus **Çokgözlü mavi**
En yaygın mavi keleşbeğdir. Bu gruptaki pek çok keleşbeğ gibi erkekleri mavi, dişileri kahverengidir. Bu keleşbeğin benek dizilimini öğrenmek diğer mavi keleşbeğleri tanımlayabilmek için birinci koşuldur.

Polyommatus amandus **Çokgözlü Amanda**
Diğer mavi keleşbeğlere göre daha büyüktür, erkekleri parlak gümüş mavisidir. Ege Bölgesi dışında bütün bölgelerde çiçekli çayırarda ilkbahar ve yaz aylarında sıkça gözlemlenebilir.

Cyaniris semiarctus
Erkeklerinin kanat üstü mavimsi lacivert çalar ve kanat kenarları siyahtır. Arka kanat anal açıda birkaç turuncu benek bulunabilir. Ege bölgesinde yaygındır.

Bilim ve Teknik

Mayıs 2011 (522. sayının) ekidir.

www.dkm.org.tr

Türkiye'nin Kelebekleri

Fırçaayaklar Ailesi (Nymphalidae) ve Zıpzıplar Ailesi (Hesperiidae)

Bu poster, Doğa Koruma Merkezi'nin (DKM) yürüttüğü Türkiye'nin Kelebeklerinin Etkin Korunması İçin Altyapı Oluşturulması projesi kapsamında hazırladığı "Türkiye'nin Kelebekleri: Yaygın Türler" posterinden üretilmiştir. Proje Hollanda Tarım, Doğa ve Gıda Kalitesi Bakanlığı tarafından finanse edilmiş ve logoları bulunan kurumlarca desteklenmiştir. Posterin içeriğinden DKM sorumludur.

Avrupa Kelebeklerini Koruma Örgütü Türkiye temsilcisi DKM, kelebeklerin korunması ve ülke mirasının önemli bir parçası olarak kalmasını amaçlamaktadır. DKM, devlet kurumları ve diğer kuruluşlarla ortak zeminde, etkin doğa koruma için ulusal kapasite artırımı, sistematik verilerin toplanması ve kapsamlı analizlerle değerlendirilmesi gibi çalışmalarla, sürdürülebilir kaynak kullanımı ve doğa koruma eylem planlarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

Fotoğraflar: Adnan Ataç, Ahmet Baytaş, Ali Atahan, Soner Oruç, Emre Kaytan, Evrim Karaçetin, Hilary and Geoff Welch, Jim Springer, Mukadder Arslan, Onat Başbay, Szabolcs Safian

Nymphalis antiopa **Sarı bantlı kadife**
Büyüklüğü, gözalıcı kadife renkleri ve sarı kanat kenarlarıyla dikkat çeken bu keleşği ilkbaharın ilk günlerinden sonbaharın bitimine kadar orman açıklıklarında, parklarda ve nemli çayırda görebilmek mümkündür.

Aglais urticae **Aglais**
Kırmızımsı turuncu kanat üstü ve mavi benekli kanat kenarları ile dikkat çeker. Kişi ergin olarak kış uykusunda geçirir.

Aglais io **Tavuskeleşği**
Uçarken simsiyah gözükse de, konduğu anda kanatlarında beliren büyüleyici göz desenleri ile dikkat çeker. Türkiye'nin kuzeyinde dağılım gösterir.

Vanessa atalanta **Atalanta**
Koyu kanatların kesen kırmızı bantlarıyla başka keleşlerle karıştırılması imkânsızdır. Göç edebilen bu keleş, dünyanın her tarafında bulunur.

Vanessa cardui **Diken keleşği**
Göçleriyle bilinen bir diğer keleş olan diken keleşği genetik olarak Atalanta'ya çok yakındır. Bu tür Antarktika ve Güney Amerika dışında her kıtada bulunur.

Polygonia egea **Anadolu yırtık pırtığı**
Parlak altın kahverengi rengi, siyah desenleri ve yırtık pırtık kanat kenarları olan bu keleşğin arka kanadının altında beyaz bir "V" deseni vardır. İlkbahardan sonbahara kadar uçar.

Limnitis reducta **Akdeniz hanımeli keleşği**
Kanat üstü, kadife siyah üzerine beyaz beneklidir, kanat altı ise kırmızı-kahverengi ve beyaz keleşlerle dikkati çeker. Bir kere görüldüğünde unutulmayacak keleşlerdendir.

Argynnis niobe **Niyobe**
Kanat altındaki küçük siyah benek, türü benzerlerinden ayırır. İlkbahar ve yaz mevsimlerinde ççekli alanlarda gözlemlenir.

Argynnis pandora **Bahadır**
Kanat üstü yeşil tonlarına çalan bu turuncu keleşğin, ön kanat altındaki kırmızı dikkat çeker. Çok sık görülebilen bu keleş, ilkbahardan sonbahara kadar uçar.

Issoria lathonia **İspanyol kraliçesi**
Orta boylardaki bu keleş kanat arkasındaki parlak gümüş benekleriyle dikkat çeker. İlkbahar başlangıcından sonbahar sonuna kadar uçar.

Melitaea cinxia **İparhan**
Orta boylardaki bu turuncu keleşğin kanat arkasındaki dizi halindeki siyah noktalar dikkat edin. Yaz aylarında uçan bu keleş Ege bölgesinde bulunmaz.

Melitaea didyma **Benekli iparhan**
Parlak kırmızımsı turuncu olan bu keleşğin kanat kenarlarındaki siyah benekler yuvarlak ya da dikdörtgen şeklindedir. Ççekli çayırda ilkbahardan yaz sonuna kadar uçar.

Euphydryas aurinia **Nazuğum**
Kanat üst yüzü sarı, turuncu, kahverengi ve kiremit kırmızısı renginde bantlar ve siyah çizgiler taşır. İlkbahar ve yaz mevsiminde uçar. Ççekli doğu ve güneydoğuda daha yaygındır.

Melanargia larissa **Anadolu melikesi**
Siyah beyaz bezeli bu keleşğin kanat üstü bazal bölgesi siyahımsıdır. Yaz mevsiminde uçan bu keleş taşlık çayırda yaşar.

Chazara briseis **Cadı**
Bu büyük keleşğin koyu kahverengi kanatlarındaki beyaz bantlar, uçuştayken de kendini belli eder. İlkbahardan sonbahara kadar kurak taşlık yamaçlarda ve bozkırlarda görülebilir.

Pseudochazara anthelea **Anadolu yalancı cadısı**
Erkeklerindeki geniş ve düzensiz beyaz orta bandı dikkat çeker. Kuru taşlık çayırda, ilkbahardan sonbahara kadar uçar.

Maniola jurtina **Çayır esmeri**
Türkiye'deki yaygın alanlarda en sık rastlanan kahverengi keleşlerdendir. İlkbahardan sonbahara kadar uçar.

Coenonympha pamphilus **Küçük zıpzıp perisi**
Her tür çayırda en yaygın görülen türlerdendir. Konduğunda kanatlarını hep kapalı tutan bu türü, küçük boyu, turuncu kanat rengi ve ön kanat altında bulunan gözbenegi ile tanımlayabiliriz.

Krinia roxelana **Ağaç esmeri**
Çoğunlukla ağaçların gövdesinde dinlenen bu keleş, gri-kahverengi rengi ve dalgalı çizgileriyle kamufler olur. İlkbahar sonbahar arası uçar.

Pararge aegeria **Karanlık orman esmeri**
Az güneşli alanları tercih eden bu keleş, orman açıklıkları ve kenarlarında görülür. Kuzeyde koyu kahverengi üstüne krem lekeli iken, güneyde kahverengi üzeri turuncu beneklidir. İlkbahardan sonbahara kadar uçar.

Brintesia circe **Kara murat**
Bu büyük koyu renkli keleşğin uçarken kanat üstündeki beyaz bantları göze batar. İlkbahardan sonbahara kadar kurak, kayalık, çalılık orman kenarlarında veya açıklıklarında yaşar.

Carcharodus alceae **Hatmi zıpzıpı**
Mermer zıpzıplarının en koyusu ve beyaz desenleri en küçük olanıdır. Değişik yaşam alanlarında en erken ve en geç gözlemlenen türlerdendir.

Spialia orbifer **Kızıl zıpzıp**
En yaygın zıpzıplardan olan bu keleş benek dizilimini öğrenerek diğer zıpzıplarını tanımlamaya yönelik önemli bir adım atması olacaktır.

Pyrgus sidae **Sarı bantlı zıpzıp**
İlkbahar ve yaz aylarında gözlemlenen bu büyük zıpzıpın sarı bacaklarına ve kanatlarının altındaki benzersiz sarı bantlara dikkat edin.

Thymelicus sylvestris **Sarı antenli zıpzıp**
Kanatları yan açık şekilde dinlenen bu keleşler, ilkbahar ve yazın en sık görülen keleşlerdendir.

Bilim ve Teknik

Mayıs 2011 (522. sayının) ekidir.

www.dkm.org.tr

Türkiye'nin keleşleri hakkında daha fazla bilgi için; Türkiye'nin Keleşleri Doğa Rehberi, Ahmet Baytaş (2008, NTV) Türkiye'nin Keleş Rehberi, Ahmet Baytaş & Evrim Karaçetin (2008, Doğa Derneği)